Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ◆ ШИНАРА, 22 ИЮНЬ, 1982 ШУ. ◆ № 74 (6640). ◆ Мах 3 кеп.

КПСС ОБКОМЕ

ПАРТЕ РЕШЕНЕШ—НАХАГА

КПСС обкома бюрос дийцар «КПСС XXVI съезда решенешта пропаганда еш «Знание» общества республикански организаце беча балхах» дола дош.

ТІаніїцача соцам тІа белгалдоакхх, «Знание» общества республикански организаце, идеологически болх эргабькхха тоабара даькъе парте діадехараш кхоачаш а деш, укх тІехьарча хана кхы а хьаддагіеи хьалхашка даттача декхарашта чІоагІа. ГІа тІаерзаяьи КПСС XXVI съездо оттаьча теоретически практически установкашта пропаганда елга, КПСС ЦК Пленумашкарси соцамашкарси хьадоагІа декхараш, новкъоста Л. И. Брежнева балхаш тІарси къамаьлаш тІарси положенеши выводаши діайовзийтилга леладелга. Лекционни пропаганда боарам лакхбарца дувзаденна дешаш дувц общества республикански, городской, районни организацией правлене пленумашна, Іилма - практически конференцешка, лекторски актива семинарашка, совещанешка.

КПСС чурчен арахьарчен политика доархІаме дешашта пропаганда еча хана кхы а дукхагІа пайда ийбу общественно - политически чтенеех, лекцей циклаех, цаІ долча политденоех, «гергача нотолаш тІарча» беседаех, цІагІарча лекторееех, халкъа университетех, общества членашколлективно предприятешка, гаьнарча лоаман юрташка хилга віаштІехьдоаккх. Министерствашцара, ведомствашцара, культура, хаттА образоване организацара, творчески союзашцара, Іилма - технически кхьча общественни организацешцара бувзам чІоагІбаьб. ТІа-тІа практике чІоагІлуш доагІа лекционни пропаганда цаІ йолча планах елга.

Цаі - ах шера обществе гІолла 110 эзар лекци йийшай, царех 70 процент — эггара доархІамагІа йола теоретически социально - экономически проблемаш йоашхача общественно - политически темаех лаьца. БархІ эзар гаргга лектор ва идейно-политически, къахьегама, интернационалиш, атеистически, нравственни кхетам балаца дешаех къамаьлаш деш. Общества беча балха юкъе дикка моттиг дІалоаи СССР віашагІъелла 60 шу дизара, хуьйолча Нохч - ГІалгІайчен советски автономе юбилея, ца ший лоІамагІа Россена юкъеяха 200 шу дизара юбилеяшта наьхьдолхаш еча кийчоно. Лекторий хьинар-дукхагІа тІадерзадьд цхьанталагІчІа пятилетка доархІаме халкъчаккъяьха беседаш а производственни дешашта йола совещанеш а. Геттара кІелига ю лекцеш нохчийн гІалгІайн меттала, къаьстта атеистически кхетам баларах.

Къахьегамхошта лекцеш ешийтара кІелига юкъеоз дуккха Іилмахой, тайп-тайнарча ведомствай дика кийчбенна бола специалисташ. Іилма - тохкама институтий 2,6 эзар волча квалифицированни болхлоех 420 саг мара вац общества членаш болаш. Йиитта, лаккхча дешара заведеней ахаш хІана бац аьнна бола Іилмай докторашь, кандидаташ, преподавателаш бац обществе гІолла политически Іилманеи эшнешта пропаганда еш. Цу доархІамеча балха йиитта юкъеэза бац министерствай, ведомствай, промышленни предприятей, колхозий, совхозий дуккха специалисташ, кулгалхой.

Кхоачамболий теркам тІаахийташ общества юхьхьанцарча организацей доархІам лакхбара, уж чІоагІъяра, ерригача Іилман учреждешка, йоккхийча дешара заведенешка, Іилма - тохкама институташкеи конструкторски бюрошкеи лекторски коллективаш хьаяра.

Лекторски кадраш кийчъечеи выступленей дикала тІахьожам доаттабечеи хана доагІача тайнара теркалдац лекционни пропаганда тоаяь хувцара, цун чулоацама боарам лакхбареи формаш эргаяьха тоаяреи декхараш. Дукхача семинарий тематика чулацан КПСС XXVI съездо оттадь дола доархІаме дешаш, хІанзара Іилма дегІахара керттера лостамаш, Нохч - ГІалгІайчен промышленни юртбоахамеи производства, дукхача къамий викалех даттача коллективнашна идейно - кхетама болх бара белгалонаш. Геттара во даттаг іохьхьанцарча организацей лекторий дешарн уж іохьийчбари віаштІехьдоаккхилга. Царех дукхагІбараш Іалашбац справочни методически материалашца. Іилма-методически советашеи секцешеи наггахьа мара дувцац выступленей дикалах, кьонача лекторий, лекторски говзала школашка дешар віаштІехьданкхарах дола дешаш. ДІадахача шера ерриг рецензеш ль лекцеш 4 процент мара хиланзар.

Из дерригА ший ешийденнад «Знание» общества республикански организаце городской, районни, іохьхьанцарча организацей балха методаши стили эргаяьхха тоаяра йоаттІаш йола терго ца яр бахьан долаш. Президиума заседанешка цІаьаа моттигашка даттА йолаш цу тохкаш дувц дешаш, тІаийду цхьадола соцамаш тІагІоллара хул, цар тІа хилаг общества тайп-тайнарча эзеньяй болх тоабара долла хІама чулоацаш йола реномендацеш. Правлене дукхха членаш лекционни пропагандана хІара дешна нулгал лоаттадара юкъеэзабац, хьалда йола поручеиеш йолаш бац. Дукхача Іилма - методически советийн комиссейн хьинар лоха да. Общества штатни болхлой къахьегама ГІулакхаш кхоачашдара йола бехкокхам лерттІа айбац. Укх тІехьарча цин- шера общества городской районни организацешка хийцаш 19 бехкокхаме секретарь, цу даькъе массехкаэза Старопромысловски, Веденски, Гудермеески, Грозненски районашка:

Цу тайнара кхоачамбоацараш кІезигагІа хургдар, нагахьа саина партийн комитеташ общества организацей балхах, къахьегамхошта коммунистически кхетам балара, уж цхьайтталагІча пятилетке хьалхашка даттА декхараш кхоачашдар духьа оарцагІбахара доархІаме ГІулакх хиларах тарра лекционни пропаганда боарам даькъбара дукхагІа йоихо еш хиннаяларе.

КПСС обкома бюрос декхарийла яьй «Знание» общества республикански организаце правлени (пн. Виноградов, Бейбулатов) уих соцам тІа белгалдаьха кхоачамбоацараш дІадаха, общества лекторий нисаш КПСС XXVI съезда, КПСС ЦК Пленумийн соцамийн документашкеи материалашкеи, новкъоста Л. И. Брежневеи парте кхьча кулгалхойн балхашкеи къамаьлашкеи йолча положенештеи выводаштеи пропаганда елгеи кІоаргагІа діаховзийтилгеи діахо эргадаьккха тоадара тІадерзаде, лекционни пропаганда идейно-теоретически, Іилманн методически боарам ма могга айбе, из актуальни, пайда луш, вахарца, коммунизм хьалъяра - декхарашца чІоагІагІа ювзаенна йолаш хилийтара даим йоахо е.

СССР віашагІъелла 60 шу дизара, хІаьта йиитта хургйолча республика юбилеяшта еча кийчонах пайда эца беза коммунизм хьалъеча КПСС кулгалдуи лостам телеи доархІам айлуш хиларих, ленинсни идейни тІехьаленах, парте экономически стратегех, 1980 шерашнарча доархІамеча хьалхъя боахмаи декхарех, дегІаенача социализма хана советсни общество социально-политически духовнои деГІаахарах, социалистически вахара хьисанах, керда сиг хьалкхеварах, КПСС-еи Советсни паччахьалкхеи леписки арахьарча политиках, дупен халмъашта юкъера ГІулакхаш ирдеинача хана машар бахьаи кхохкам кІаьдбараи доаттабеча къовсамах йола лекцеш віаштІехьлхара кхаьстта теркам тІа а бохийташ, лекционни пропаганда тематически лостам болаш бола ювзаеиа йолаш.

Пропагандистеи говзала берригача пизца кІоарген хадданеи партеи халкъаи хьалхашка КПСС ЦК майсни (1982 ш.) Пленумо оттадьча декхарийл, цига тІаийцача СССР Кхачаи программа доархІам діагойта, республика партийн организацешта хьалхашка оттадь декхараш кхоачашдари къахьегамхой опыт, хьинар, эзанеи оарцагІъяхара йоихостал де.

Общества хургйолча пленуме КПСС ЦК майсни (1982 ш.) Пленума решенешара хьадоагІа лекционни пропаганда декхараш дувца, предприятешка, учреждешка, дешара заведенешка общественно - политическеи чтенеи елга віаштІехьдаккха, хІаьта городашкеи районни центрашкеи — «СССР Кхачаи программа» яха лектореш, цига хан-хаттахьа Іилмахоша, министерствайн ведомствайн дикагІа кийчбенна болча специалисташа, кулгалхоша къамаьлаш делга Іалашде.

«Знание» общества республикански организаце правлени декхарийла яьй:

лекционни пропаганда віаштІехьъяккхараи цун чулоацамаи кулгалдареи тІахьожам лоаттабареи система эргаяьхха тоае, цун эффективности дикали айе, лекцеш мишта ю хар духьа цига ухилга, діаязъяьча лекцешка цхьана віаши ла а дувгІаш, уж юоцилга каст-кастагІа де, цу ГІулакхацара Іилма-методически советийн секцейн доархІам айбе, дикагІболча лекторий опыта хадданза обобщени а еш, из йоаржаелга Іалашде, цар дешар віаштІехьданкхара базови организацеш хьае;

лекторски кадраш хьахорвилгеи кийчъелгеи тоаде, общества йоккхийча іохьхьанцарча организацешка къоначи лекторий, лекторски говзала школаш хьвелга, семинараш, консультацеш елга, дикагІйола лекци белгалъяккхара хьажараш чакхдоахилга практикаш юкъехьо, общества членашта хан-хаттахьа справочни материалаш, гойтара пособеи лоаттаелга Іалашде, пхе шера цІаьа лекторскеи кадрашта аттестаци е;

политически Іилмаи эзанешта пропаганда еча системин формаех биззагІа пайда эца, цу даькъе лекцей циклаех, лекторех, халкъа университетех, хІара лодувгІаи йий хьашташеи эзарашеи хьежжа йола пропаганда форма хьахаржа йиш йолаш хургйола хьаде, карара шу чакхдалалехьа хІара районни организаце пропаганда массовеи формаи сеть, цъаьеча юртбоахама эзанеи ярг, дегІайоалаярах доіш дийце даккха;

іохьхьанцарча организацей болх тоабара, политически Іилмаи эзанешта пропаганда елга лакхача Іилмаи методически боараме лелаеиа могаргдола лекторий творчески коллективаш царех хьаяра эзаш меи дар де, іохьхьанцарча организацей балхах йолча отчеташна хан-хаттахьа лодувгІа, лекционни пропаганда общественни организаторий массаэарча семинарий система хьаеиа царех дикагІбараш белгалбахара биззагІа пайда эца моральни материальни поощренех.

Идеологически балха система доархІаме звено «Знание» общество хилар теркал а деш, партийн комитеташ декхарийла я общества организацешта доаттаду нулгал тоаде, царга шоай болх комсомола, профсоюза комитеташца, культпросветучреждешца, халкъа образоване организацца бувзам болаш байтара эзар де, партийн, советсни органий решенеех, социально - экономически культурни дегІаахара декхарех лаьца хан-хаттахьа лекторашта хоамаш де, юкъара лекционни пропаганда лелаяра доаттама партийн комитетий лекторски группаша лостам телаш еш йола влияни айе, общества ерриг организацеш. лакхача боараме КПСС XXVI съезда документашта, материалашта, политически Іилмаи эзанешта пропаганда еш хулга Іалашде.

Парте горкомаш, райкомаш декхарийла я лекторий дикала состав тоаяра, республика халкъа боахама дикагІа кийчбенна бола специалисташ, Іилмаи профессорско - преподавательскеи кадраш лекционни пропаганда е юкъеозара, политически Іилмаи эзанешта пропаганда ечара, КПСС политика діайовзийтилгеи из толаме кхоачашъеи Іалашдечара цар доархІам айбара даькъе «Знание» общества организацешта доаттаду йовкъостал чІоагІде.

ДЕРРИГА А САГА ДУХЬА

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома VI пленум

Хьалха хоам баьв ма хиллара, 17 шоне хилар КПСС Нохч-ГІалгІай обкома VI пленум, «КПСС ЦК майсни (1982 ш.) Пленумо итогаш 1980 шерага кхаччалца йолча хаварча СССР Кхачаи программахи из кхоачашъ-ара де дезарехи» новкъоста Л. И. Брежнева яьча доклада тІара хьидоагІа областной партийни организацие декхарашн» дувцош доклад йир КПСС ЦК члена, парте Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара А. В. Власова. Цо ньлар, берригача советски паха а саина, Нохч-ГІалгІайчеи къахьегамхоша а чІоагІа къоаблъеш тІаийцар КПСС ЦК майсни (1982 ш.) Пленума решенеш, нов. Л. И. Брежнева доклада тІара положенешта выводаши, хІаьта де мел дезар де чІоагІа лоІам болаш ба кхачаи ресурсаш алсамъяхара, мехна экономика діахо айяра а цун иза чІоагІбара а декхараш толаме кхоачашдеш.

Тахан Кхачаи программа кхоачашъяра декхараш дувцаш пай белгалъе еза агропромышленни комплекса дерригача доакхой болх лерттІа діахьолга Іилашдердолча гІулакхий хьалда система, пайда эцанза йола торонаш юкъейоллое, юрта боахама производство сонна цунна гІулакх деш йола отраслеш а ланха эффективность йолаш хулга Іалашде деза. ХІаьта диндалийта йиш яц Кхачаи программах доаллА хьалхара беркат укх шера цун хила деладга.

Из йиитта доллашехьа дукхача партийн, советски, боахама органиша кІелига пайда эц юрта боахама продукци алсамъяхара йолаш торонехи кхоачамеча. из бахьан долаш пхьайолча доланешка йола итталгІча пятилетка заданеш (комсаш гидуарташ, бахча) кхоачаш а еш йисай. Паччалтаеннаьна хьалхашка дочкий декхар тІадисад 1981 шера колхозаштеи совхозаштеи. Ишта бьоцадаараш, шекара сеннолош, генараш, комсаш, сом бохкара иданаш кхоачашъ-яьнц. Шорттига лел обществешни хьайбош дебаделга Дукха кхоачамболаьрраш хилар дикал лаьхха йола кхачаи продукташ кийчъеча а уж пахага діаккхоачийтача а, агропромышленни комплекса отраслеш дегІайоагІача диспропорцеш хилийтай. Холуш хувцамаш хиначаеи хьалькхха юрта боахама продукци кийчъеча, діаоттаяь лоттаеча, діа-юха пхукъаьа, чаяхйоахача, лораеча.

Цудухьа итогаш еш перспективе декхараш оттадеш вай хІара боахаме, хІара районе мІоарга а самокритично а анализ е еза производственни балхах хьахиннарий, лаьттах, техникаех, удобренеех, материальни, финансови, кхьхьегамх ресурсеех пайда эцоча долча кхоачамбоацарий бяьхьонаш гучадаха, тІехьадусар діадахкхара хьдда наькъаш белгалде деза, партийн комитетий, советски болхмийн органий уйла тІаерзае еза ерриг агропромышленни кхачаи комплекс кердача лагІаи тІа яиха торо лургйолча керттерча проблемашта

(Пистедоалар 2-ча оагІо тІа).

КОМСАШ ЛЕЛАЕР

Кхуш йоагІаш йийиг яр Лида цун да Гарданов Іийса балха хиннача «Малгобекский» совхозо комсаш кхепра никъ лаьцача хана. ХІанз а диплад цунна цхьаи сарахьа балзара чувеча дас аьннар.

— Вай делало делаергйолаш ялх гектара тІа діаеІа комсаш хьайнай аз. Вай дукха ма дий, Лида а діалаьрхІача. — бегаш беш'аьлар Іийсас. — Лидас ше-м даьра лелаергья біарча гектар а!

Цу хана-м цхьанне а дукха терклдаиларр дас бегашта аьнна дешаш. Даим діаІа хула бегаш санна дисар уж, Цхьабаьъда. диддаланзар Лидайна-м.

Боахаме болх беча кхычарна санна, атта дацар Гардановгіарна а ІІаккха дайза ца хинна гІулакх. Хьаккіаш. кІа, баьцадааран хьалха деиз леладаь, дайза тІама дар. ХІаьта комсаш? Къахьегам а, говзал з, сатем а дукха эзаш культура я из.

Оасар дар, ялар, молха гохар, хьалъеккар, иштта кхыдола балхаш дог ца эккхаш специалисташа комсаш кхеча говзанчаша ду хьехамаш хьазаш, дора Гардановгіар Массехк шу даьлар иштта. Кхычарга хьежача, белгала дар Гардановгіар леладаь комсий кхаш: комсаш дикагІа дегІаена, хи сомагІеи цар гаьний курс шерагІеи яр. Цунах ховш дар цар хьийгача кхих беркат хьахиннилга Кьоьстта кадай лелар комсашта гІулакх деча Лидай кулгаш. Эламигача дегІара йолча цу йийигах цецоьвлар соахоза кулгалхой. КІаьдъелар фуд ца ховш хьалха хулар из комсаш хьалъеккха а. оасар деча а, кхыдола балхаш деча а. Хьалха санна бегъьхацар из хІаиа йийкараша а. Діаьвнар а хьехам луш аьшар а сиха хьазаш, хІаман ше лемболаккхаш, уйлаица болх бо йьлар Лида. Бархіагіча классе діачуьйлча, цунца дешаш хиина цхьаиха дешархо вацар оалха тІа цунца къовсавала моташ. Дешархой бригаланта кокъо къьстта толам бакхарца белгала хулар из массала а. Йиитта ваха тешам чІоагІбелар кхуш йоагІача йолих. Шийх оІоешнача Лидис лаьрхІар сарахьа школе деша а ухаш соиоле дьа ца цхьана болх оо.

Деиеца дагаьнча хьалда иуна дуьхьала волаш саг хиланзар. Дуьхьа дас аьлар: «ТІехьагІа дехке мА аьлаьхь, ДикагІа дацар иит кхаьс чакхьаьккхачуа тІехьагІа Іа ма дичаІ» Ваьхьа, Лида шийчуа тІара аьлаьр. Йиитта цхьана сонсаш бехх оо аьлаьр дан йоІи. Кьоьстта ваьхь ца аьлаьна діаьхьаьчча деша ший йоІаш ешийаьр ла — оаьна тІа тІехьаьна ко йоаьаьр Лидай, хьаьр цІеиа дарца а сиха дарца а.

Сонсаьа дар из. Цхьаи ваьхьа хьаьдиеца йоаьаьа а Лидаьта, тІаьхьа цІаьхьа йоьхьаьа ешар «Малгобекский» совхозо комсаш кхаьаьа. Шийх аьа діаьа гаргга ешийаьр тІа діаьаьа хиина а йоьхьаьа цьаьаьаьр аьаьаьа йоьхьаьа ешийаьр. Йоьхьаьа йоьхьаьа цІаьаьаьр. Йоьхьаьа йоьхьаьа ешийаьр. Йоьхьаьа йоьхьаьа ешийаьр. Йоьхьаьа йоьхьаьа еший

ДЕРРИГА А САГА ДУХЬА

(Пистедовлар. Доладур 1-ча оагІо тІа).

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома VI пленум

КПСС XXVI съездан КПСС ЦК майеки (1982 шера) Пленумен указанешка хьежка республике оттаяь п 1980 шерага кхачалца йолча комплексни кхачан программа проект, цига лаьрхІа да боахамя ерригача катего-решка уьх лохсхьарча боараме юрта боахамя продукци якха (эзар тони)

Продукце тайпаш	1978 — 1980 шерашкахь дечарна дечарна	1981 шера дечарна	1981 — 1985 шерашкахь дечарна	1980 шера дечарна	1976 — 1980 шерашкахь дечарна
Ялат	502,8	506,3	100,7	600,0	120,4
дуьхьа	32,4	43,6	131,3	48,6	150,3
шура	218,2	218,4	113,7	317,0	145
фуаш	120,3	171,5	142,8	290,0	241
бьаьнадаарш коартолаш	173,9	219,3	126,5	226,9	130,4
сом	71,8	100,0	139,3	130,0	181,0
комсаш	67,7	153	237,0	183	270,3
шекара свекла	196,3	218,0	111,2	220,0	112,0
генараш	15,3	20,0	129	21,0	135,5

йоаллаьча цифраша хьагойтТача тайпара республика кхачан программа тІа керттера уйла тІайохийт дуьхьа, шура хьайбай кхыйола продукташ дуьхьгІа йхара.

СССР Кхачан программа тІа белгалду ялат спхьа а тешшаме а дуьхьгІа даккхар — юрта боахамера керттера проблема. КПСС ЦК майеки (1982 ш.) Пленумо діа ма деххара ялат дуьхьгІа даккхара тІехьа кьовсам лоаттабелга хІаьна а керттера деккар да.

Ховш ма хиллара, Іалама климатически хьалаш чоте а эцаш республика специализаци еш я баьцадааран, юмсаш, сом, люцерна ти даккхаре. Царна лаьрхІа уьх карарча пятилетке дикка дуьхьа лаьтташ кьоастадергда. Аллхьа уьх шера гурахьа ялаташ діадув лаьтта 40 эзар гектар кІезигденнад. Гина лаьрхІача люцернанен рапсанеи лаьтташ дуьхьгІа діакъестадергда. ХІаьта а 1985 шера балоаи ялат гулделга иттлагІча пятилетке кхаьчача боарам тІа диса деза, хІаьта 1990 шера тькьо процент дуьхьгІа хургда.

Из деккар атта дац. 30 процент гаргІа лаьтта кІезигдешехьа Іалашде деза плана тІа лаьрхІа ялат гулделга. Ницкъ ца ба — хьувкъам лаккхар, хьажкІий, дуьта, гурахьа ювча а кхыча а ялата культурай перспективни сорташ гибридаш юкъейоалзяр. Из деш керттера уйла тІайохийтаргьа хьажкІаш йхара, эггара хьалха, фуна лаьрхІа.

ТІехьарча шерашка ,ду хьакъетьа вай іоаьлой цхьаьйола опыт, хьажкІаш хьалкхеяра аьттув бола гІулакх чакхдоккхаш да. ЮнъейоалаеШ я индустриальни технологи, хьалохаш да лаьхха хьувкъам луш дола сорташ гибридаш.

Керттерча даьнъе хьажкІаш йоахаргьа Назрановски, Суньженски, Шалиески, Грозненски, Урус-Мартановски, Ачхой-Мартановски районашка. Уж йохилга 21 эзар тоннагара 50 эзар тоннага кхача деза цхьайтталагІча пятилетке, хІаьта ду цхьаьн ханна кхыча районашка а меллаийта йиш яц уж хьалкхеелта. Сиханза дарГдаш колхозашка, совхозашка, ялата продукташ управлене предприятешка ти шІендеш йола заводаш, сушильни камераш, переборочни линеш хьалтелга.

Дуга кхедеча Гудермесски, Шелковской районашка дуьккача шерашка дегІадоалІаш дан хьувкъам лаьхбелга, кхоачашъяр заготовкай планаш. Дуга дувш дола лаьтташ кІезигдаьд, дуга дувча ду тайпара хьал ла йиш йолаш дац. Ду культурадара юрта боахамен, министерствоя культалхоЛа специалистийн гІулаьх овлан тІара хуьна деза. Эггара хьалхе дерригача боахамашка севооборотий Іилман лард йолча системага довла, семеноводство тоьхе, чекий планировка дика е еза, Іаламе деза вай тохара а бьаьнаІаш лорарга а йоагІаш йола режим лелаелга. Дуьхьа балхаш де деза хиш дехка система тешшаме болх беш лаьттара. Уж гІулакхаш дер йотаІа цхьаьттаІагІа пятилетке чакхйоалаш дуга гулделга 24 эзар тоннага, хІаьта 1980 шера — 28 эзар тоннага кІезигдийта. Хьувкъам нагІа лаьрхІача гектар 40-ца 45-ца центнерера кІезигдийта.

Республика агропромышленни комплексе дегІадоалІаш. Кхачан программе кхоачашъяр кІоарггА йоагІаш. Ницкъ ца йоагІаш. ВКПС ЦК майеки (1982 ш.) Пленумен ши доклада, ди бьаьнаІаш, сом, комсаш, коартолаш, шекара свекла, кхыйола культурашца ирсдовийла.

Из пленумо, дегІадоалІаш ешаш-бовзаш Чин доклад ба Сов. Министерствоя, колхозашца, совхозашца, ялата ницкъ йоагІаш а, ЧечИнгушийн Г

ДЕРРИГА САГА ДУХЬА

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома VI пленум

Дуцнаца дешах йола пренеш дІайолайир парте Шелковской районна хьалхарча секретара **В. Г. Табацковас.**

Коммунисташ, районна беррига кхаьхьегамхойн уйла сш ба, аьлар цо, экономика сихгІа дегІайоалаяра, кердача, кхы а лаккхагІча лагІа тІа йоаьхкаш из вІІара дешай. Цу хьакъехьа шерра а чІоагІІа тешаваш а къамаьлаш ду партсобранешка. КПСС ЦК майеш Пленума документаш Іомадеча болхлой группай заплтешка. Уж дешаш да бхетама а пропагандистеш а болх беш юкъарчал доацца фермашка, отрядашка 700 сонгІа волча агитатора, пропагандиста, политинформатора ваха ДІадовзийтараш.

Оаха тхоаш чІоагІІа бехитохаме а лоархІаш тІаийцай Кхачан программа кхоачашъеча «...керттера дукъ парте райкомашта тІалаттарга» аьнна нов. Л. И. Брежнева указони. Районан партийн организацеш хІара дийнахьа беча балха хьадда йола программа я иа вынод. Керда доккхий а бехитохаме а декхараш чоте а доацош беррига теркам юхьхьанарча партийн организацей лоархІам дІахо лахкбара тІаберзабьо оаха. Цар гІулакхий а кхетама балха дикала а мах ду цунах юхьхера а хьакулачунга хьежжа.

Ер да хоадам боллаш дола масал. Парторганизацеш организаторскин кхетамен болх дика вІаштІехьбаккхар бахьан долаш, кхыча боахамий долчул халагІча хьалашка болх беш йоллаше а «Шелковский» племсовхоза коллективо хІара шера планаш кхоачашъ ца еш социалистически декхараш а кхоачашду. 600 — 800 эзар сом цІена пайда боаккх.

Хіара шу тІехьаГІа шоай хьокхамаш тоаду «Комиссар», «Червленский» яхача Ленина цІерагІча колхозаша.

Районе лаьтта леладераш хьайбаш леладераш мелмогар де лаьрхІа ба Кхачан программа толаме кхоачашъяра. Фермай болхлоша лаьрхІад карара пятилетка чакхйоаллаш шура йоаккхилга 34, дулх — 24. тха доаккхилга 5 процент лакхде.

Район жа леладара лостам болаш я, хІаьта тхаьнцига чІоагІа хьашт долаш хьал а лаьцай жа леладеле дегІадоаладара хьакъехьара предложени. Цу отраслана дукхагІа теркам тІабахийта беза, дукхагІа капитальни вложенеш хьежаг сза. Парте райкомо предложени йоалаю районе бурунн даькъ тІарча грунтоан хин боарам лакхлургболаш Сула-Чубутлински трактана зарегулированн ярах дола дош оттадела а тІаккха къоастаделга а декхаш. Цо тоадергда даьгІенн хьалаш, хІаьта тІамараш йола лаьтташ комсаш дІайоГІара карадерзаде новкъостал а дергда.

Кхачан программа органически дакъа да юрт социально эргаьяккха тоаяра де дешараш. Дуннар да наха чуе цІенош, школаш, школе даха ха йоапача берий учреждеНеш, клубаш, больницаш, торговлеи бытовойн гІулакхаш деш йолеи предприятеш хьалъяра, наькъаш дахкара хьаьгьехьа. Республика Паччахьалкхен планови комитетон Министрий Советон капитальни вложенеш дІаекъъеча хана тхоай дехар теркал дар ловра тхона.

Районе ира проблема я чуеча цІеношца баха нах ІалашбелГа. Из бахьан долаш болх хьабе нах тоъаш тхона къаьстта а чІоагІа «Чеченингушинно» яхача объединене совхозашка. Хіаьта мишта хьалду оаха гІирсаш? Во ду. Керттера бахьан — материал ца хилари гІишлон организацей материально-технически база эсала хилари да.

— Аз кулгалдеча бригадо, — аьлар пленуме къамаьл деш Грозиенсни районе «Пригородный» совхоза бьаьнадаьраш леладеча бригада бригадира **Т. С. Гулаевас,** — 1981 шера план 1191 тонн болаш хьал а хьедаь цунцар 1341 тонн бьаьнадаьраш. Из бахьанда, тха коллективе тешаш я бьаьнадаьраш кхы а дукхагІа даьхІ йоаь хилараХ. Нагахьа санна КПСС ЦК майеш Пленуме нийца доархІаме проблемаш йийн ханнахьа кхоастабой.

Царех эзара хьалхара яр — селенции фу леладеГеи товдара, удобренеЙх дикагІа пайда эцара, лаьттан тоаг лаьрм йийсе леларь чотагІа цІенгерь хьукъам лаьгьар. Дуннаьча шерашка тхо сиХоле а районера кхыча совхозашца а доГІан доархІаме проблемаш йийн ханнахьа кхоастабой.

Царех эзара хьалхара яр — селенции фу леладеГеи товдара, удобренеЙх дикагІа пайда эцара, лаьттан тоаг лаьрм йийсе леларь чотагІа цІенгерь хьукъам лаьгьар. Дуннаьча шерашка тхо сиХоле а районера кхыча совхозашца а доГІан доархІаме проблемаш йийн ханнахьа кхоастабой.

Ца ду КПСС Пазарновски райкома хьалхарча секретара **А. А. Мажиевас.**

Кхачан программагІа хьхиннар уйх шерехьа а гуш хиле деш аьнна пол. Л. И. Брежнева ноха уналаелла хьеннн районе пийч а кхоачашъеш а КПСС ЦК майеш Пленуме решенен чакхьхьара де дезарий новкъостал. Совхозан экономическин потенциал мисте а оагІо рахьара Іомаьра лерда тІа хьанбан леладеНа чІоагІа дегІадоладе лаьрхІад пахьа. Тхоан ГулиІ лебадера а райбированн фух дола пленумен доахан тІадоладера 3 чотаг доахан—4 эзар бьаьнаь. ДечІа доахан — шедаь дечІагІа хилийта лаьрхІад. Шолаь дуннагІа херда ма а. Гуйре кІаьнгІоаттаьн боаьнна сиХоГІа хьалхьа ярах сахрийн лелаьр 10 пийтешен. Из гІулакхе болх бийн я хьалхьа бехь ю ре ноаьнна доаьнна. Арахьа дІаьхьн лаьнна тІаьнцаь брігадеш.

Цунна шерашкеи гІулакхадера парте райкомо ца тІаьгьеЙ ерттаьн аьтнан бьаьнадаьраш. Из болх чанхбаьнаь 500 гектара тІа.

Доп

Доазол дехьара

ТОКИО. БІаь совгІа кхалсаго — цІн яьша а хи тІа а зуламаш хиннарашта страхованн яра йолча столични компанс гІулакхе барашш шоай балха моттигаш йита а йита компанс эдапена хьалхашка а баьхка администрацс дискриминационни политикана духьала пикет яьй. Боарамга диллача цхьатарра болх бешше а компане балха болча кхалнаха маІЗча наха телачул шозза кІезигагІа тел алани. Манифестацена (сурта тІа) юкъе даькъа лоацача кхалнаха діахьсихар Японе къахьегаш болча берригаЧа кхалнаха шолш мутІахьн хилар, социальни нийсхо ца хилар духьаларча юьовсама мугІараш кхотадара уж тІа а хьийхар.

Джанап пресс — ТАСС сурт.

КОНСЕРВЩИКАШ БОЛЧА

КПСС ЦК майеш (1982 шера) Пленума решенеша политически къахьегамен хьинар айдаь къахьегаш ба беррига советеш иах санна Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой а.

СССР Кхачан программа толаме кхочашъяра хьинар айдаь къахьегаш я «Чечен-ингушплодоовощхоз» объединенена чуйоагІача Ачхой-Мартановски районе Самашкински консервни заводе коллектив.

Цхьайтталагіча пятилетка шоллагіча шера кхелаь бацдаараш сомаш ца бойташ чакхбаниъхараш продукци ланха дикал йолаш арахецараш кердача сезона дика кийчо яь шоай болх діаболабаьб консервщикаша. Хіаца хьалхара керда продукци мошаца горохах арахеца йолаеннай из. Кердача сезонагіа къоьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба бригадираш Кулаев Хьасаин Дудаев Шахида. Дика болх бен хиларах укх деношка сийлен грамоташ елар царна. Иттлагіча пятилетке а укх пятилетка хьалхарча шера а планаш тІаийца хинна социалистически декхараш тІехьовчашдарах уж белгалбаьхаб пачхахьалихено докхий совгІаташ даларца. Кулаев Хьасана «Знак Почета» яха ордени Дудаев Шахида Къахьегамо Цієча Байраниа ордени еннай.

Иштта царна еннай «дошо кулгий мастер» яха сийдола ціи а. Уж ба общественникаш, заводской профсоюзан комитета членаш, халкъа тІехьожамхой, къонначар дика хьехамчаш.

Социалистически яхье шоашкара дика хьокхамаш гойташ къахьегаш хьабогІа фабрикатан цеха упаковщикаш Коурнукаев Сапу, Адаева Залиа, Косумова Пльтіамат, стерилизаторан Теплоева Аймат, Хукушов Лоиіаьла, кхыбараш.

Завода цехашна, бригадашка, сменашка дика віаштІехьъльлихай социалистически яхь.

Укх шера план 22 миллионн пхи біаь элари условни банна йолча консервщикаша декхараш тІаийцад планал совгІа цхьа біаь элар условни банна арахоца. Консервашц арахецара шера план 28 декабреш продукци маьхала яккхара план 7-ча полбреш кхочашъе деихараш тІаийцад цар. Пачхахьалихеш планах 2 миллионн ялх біаь элари сома продукци маьхала яккха еза яле, завода коллективо цу чакхдаллалехьа планал совгІа 200 элар сома продукци маьхала яккха дош деннад. Иштта цо лаьрхІад 28 элар киловаттсахьата электроэнерги, 80 тонн условни доагор, 2 элар сома бийдал кхоо. иштта кхыдола гІулакхаш кхоачашде.

Хіара бетта социалистически яхьа итогаш ю цехий, бригадай коллективашка. Цига гучадоал даьха толамаш, нийсдена кхоачамбоацараш. План кхоачаш ца еш йиса цех, бригада, смена завода радио чугІолла діанхайкаю, массанена діаховргдолаш, дуьн тІехьа тІаВоагІча хана нийсденна кхоачамбоацараш ца хилийтара доррига нилаш даргІаІаьха къахьета деанлга, балха дисциплина массо йолча коллективашка лоиха ловаттас сэнлга.

Діадахача шерашка шоай балха тІа хинна кхочамбоацараш кхы ца хилийтара консервщикаша укх шера дуьна балхаш даьд кердача сезона нийчлуш. Капитальни ремонт яьй цехашна, кхьаьна йолча участнашта реконструкци яьй.

Бацдаараш сомн чакхбаниъча хана кхочамболлаш хий хилийтара йола артезиански скважинаш дика тоаьй.

Цхьанца кхочамбоацараш хилар бахьан долаш цхьайтталагіча пятилетка хьалхарча шера пачхахьалихеш план кхочашъе віаштІехьдаланзар коллективе. Цхьа миллион совгІа условни банна консервашц діаяланзар. Укх шера уж тайпара кхочамбоацараш ца хилийтара бокхха теркам тІабохийташ дика къахьегаш діаболаьйй цар кердА сезон.

Болхамашка кхеду бацдаараш сомн цхий ханнахьа чакхдахаро йола лини, моша горох чакхйоахаш йола лини дина кийчъяь болх беш я. Горох чанхйоахача лине мощность я шера кхо миллион совгІа условни банна арахецаш.

Консервни цеха латт сахьата массехк тонн нарсаш чакхйоахаш йоля лини. Діахо кхы а балхаш де лерхІ лар шоай завод шерьяра, цун мощность лакхьяра. Цу гІулакха доккха тІо деньга завода коллективана СССР Кхачан программа толаме кхочашъяра тІехьа, производева эффективности продукце динаи лаьхьяра. Дика реконструкци яьй сех коанихача цеха а. Цо амтгув хулийтаргба укх шера хьалха діанчача шерашкартул дукхагІа а дикагІа а сомий продукци арахеца а из пачхьалихенга йохка а.

Социалистически яхье хьалхара моттиг яккха гІерт хіара цеха коллективе. Смена чакхъьлиначул тІехьагІа по баьча балха итогаш заводерча радио чугІолла діайовийт. «Молния» яха листок кист-кистА арахеп. цу тІа белгалбоах доккхий толамаш даьхараш. Хьалхара моттиг яьккхача сменана карара-кара тела Цієе вымпели ахчан прехин ду. Цу гІулакхо болхлой балхацара белам совболкх. хіара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хилийта гІерт, продукци ланха дикал йолаш арахеца хьоа уж.

Кастта бахархошка діакхоачаргІа Самашкинский консервни завода коллективе арахеца йолаеь кердА продукци — моша горошек. Цул тІехьагІа діаболалургба парсаш, помидораш яша йохкара а сок яккхара а болх.

О. ШАДИЕВ.

Релактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Дуне цхьан кІиранІа

КЪАХЕТАМЕ ИНИЦИАТИВА

Ерригача адамлен вахара лоархІам бола проблема — герзаш діадахара гІулакх практически рельсаш тІа мишта оттадергда а ядерни арсеналаш сбаелга мишта сопадергда а — ювцаш ба хіанз Нью-Порке болх беш йолча герзаш діадахара йолча ООН Генеральни Ассамблея шоллагіча лаьрхіача сессе даькъа лоацаш бараш.

Цу дукиха кхх юкъеболча форуме гулбеннача 157 мехкарча викалаша чІоагІІа теркам тІабахийта ла а дийлар. чІоагІа раьза болаш могаеш тІа а йийар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаьхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева сессера яхьийта послани. 269 миллион болча советски наьха ціерагІа послане тІа хьаъьенхай машар лорабара хьакъехьара кіоарга йоаьхо, белгалдаьккхад дуьнен халкъашта юкъера гІулакхаш дикагІча оагІорахьа дерзаньа даргдоацилга, ядерни катастрофа хилийта йиш йоацилга. Ядерни тІема кхерам халкъашта тІера діабаккхара шийгара мел доагІар де гІерташ хилар, юхера а вдамлен вахара юкъера из діабаннха гІерташ хилар ыалка а доахаш Советски Союзо торжественно діакхайкаду кхычарел хьалхагІа ядерни герз юкъедоакхардоацаш шийна декхар тІашилга.

Хіанзарча чоалхенеча дуьнен халкъашта юкъерча хьалхе. НАТО блока чуйоагІача ядерни державаша, аггара хьалха США-е, цар тІема доктрина кхычарел хьалхагІа ядерни гера юкъеданиха фактически лаьрхІа тарлуш хиларах латтача хьалашка, СССР-о. из кшта дале а, ший декхар лаьрхІад из къахетаме инициатива діакхайкаелга. Хіана? Лаьрхіад вай мехко, нагахьа санна ядерни тІом болаелой цо адамлен нийлиташ йохаьь хіалаььергІоаьнда. кхыметтел лаьттан тІера вахар ше ціендешш діадала а тарлуьнда.

Нагахьа санна, кхыча ядерни державаша а цу тайпара къаьгга а хоадам боллеп а дола декхар тІашие, из курдар ядерни герз віалла юкъедоаннхардоацаш дехкара йийсса. Хіаьта из ма дой Лаьттан тІарча дукхагІа доаьхо меткаша діадехар а. Хьалхий дол даха боьхо я Советски Союза хьокхаьа ешфоьл лоаьчаьккхеннаш а тІехьа хуттаьлгІаш цунца кайсуш дика гІулакхаш цар дерзаьлгІаш.

Цунца цхьана СССР-о діахьокх віалла тІехьа а ца доахаш химически герз санна йола дукхха нах бозбеш йола нехераме средство хьа ца еш йиха сонна а цун ма-пасаш діаяха а барта яха кайча йолга. Лоацца аьлча, Советски Союз — герзашта доазув оттадаран уж кІезигдаран йола торонаш хьаеллача массе а оагІоранна тІехьа я. Послане тІа белгалдаьккха ма хиллара. «Шина а оагІон ларда тІа Советски Союз доазув оттадара е сопадайтара тІехьа йоацаш цхьаккха а тайпа герз дац».

Л. И. Брежнева послани ерригача планета тІа чІоагІІа наха багаяха ювцаш я. Массанахьа а из лоархІ вай мохк чІоагІІа машар бешш хилара, адамле ядерни катастрофах лорае чІоагІІа хьашт долаш из хилара дола къаьгга тешал санна. «Исторически» я аьннад СССР кердача машара иниципативах. советски политика лерраГІа хьаъьонхаш из йолга белгалдаьккхача герзашта тІехьожам лоаттабара тІехьарчар американски ассоциаце культалхочо Р. Скотта.

ФРАНЦУЗСКИ КЪАХЬЕГАМХОЙ ФОРУМ

ТІехьарча кІиранІа городе Лилле хиннай Франце йоккхагІьярех йолча профсоюзни объединене — Къахьегама массане юкъарча Конфедераце (ВКТ) 41-гІа съезд. ВКТ ши миллион совгІа болча членашкарча съезда ши эзар делегато дийцад Французски профсоюзни болама актуальни дешаш. Уж да Іаьдала доал де аьрдехьара инзаш даьхкатул тІехьаГІа, царца даькъа лоацаш коммунисташ а болаш, мехка аттача кердача хьалера ВКТ декхараш болхи, мехка кхыча профцентрашца ихьоагІо йолаш Конфедераце болх бар, къахьегамхой хьашташи бокъонаши лорарца тІехьа лоаттабеча къоьсама керттера лостамаш санна дола дешаш.

Хіанзара съезд ВКТ-ана бокхха лоархІам болаш хиннай. Из я Франце аьрдехьарча низашта Іаьдал бе дахьчул тІехьагІа эгара хьалха хинна съезд. Из, долаш ма хилара, ца ховлуш дисциплинар профобъединене оагІонтахьара аттача хьала мах беча, балха методий стратеги цо оттавча хана. Нагахьа санна хьалха ВКТ-е правительства оппозице а йолаш кьовсам лоаттабаь бале хіанз на дукхагІа даьхьо цун партнер санна я. Гуш да. Къахьъяма массане юкъарча Конфедерацеш, мехка керттера арех йолча профцентраш тІаьдилла хиннаи Франце діадоладаь социально-экономически хьашмаш дара керттера дарех доІ- гІулакх чаьк ца доаннаш го ца доаІаІа.

Цунца низашта Іаьдал бе дахьчул тІехьагІа эгара хьалха хинна съезд. Из, долаш ма хилара, ца ховлуш дисциплинар профобъединене оагІонтахьара аттача хьала мах беча, балха методий стратеги цо оттавча хана. Нагахьа санна хьалха ВКТ-е правительства оппозице а йолаш кьовсам лоаттабаь бале хіанз на дукхагІа даьхьо цун партнер санна я. Гуш да. Къахьъяма массане юкъарча Конфедерацеш, мехка керттера арех йолча профцентраш тІаьдилла хиннаи Франце діадоладаь социально-экономически хьашмаш дара керттера дарех доІ- гІулакх чаьк ца доаннаш го ца доаІаІа.

Цунца цхьана, тІехьарча бетташкарча событеша хьахьокхаш ма хиллара, біарча хьайцача классови кьовсама характер хувцаеннаяц. Кхыметтел из кьовсам кхы а чІоагІарІа ирбеннаб. Буржуаза чІоагІа дукхала яьннай демократически реформашта. Цун бе диелад лоархІамагІа дола экономически — экономически дараш хинна ца Іеш — цо эффективно пайда эцаш дола Іаьдала доал дара гІулакхаш. Хіаьта а, нагахьа санна болхлой болама хьалха предпринимателийн Іаьдалийн коалици дукхала хиннаяле хіанз дукхагІча даькъе правительства позиця ВКТ-ачоа гарга йодаш я. Хіаьта из, ма дарра аьлча, Іаткъаш да цар низашта а классови кьовсамах хьахуларашта а. Иштта хиннад, масала, дукха ха йоацаш ВКТ денал долаш а болхлой класс предпринимателашка шийна ловр дайта могаргдолаш а хилар бакъдаь йола «Ситроен», «Тальбо» яхача автомобильни компаней заводашна забастовкаш хиннача хана.

Съезде отчетни доклад яьча ВКТ секретара А. Кразюки белгалдаьккхар аьрдехьарча дукхагІбарий правительствас Іаьдал бе делларчул тІехьагІа къахьегамхой социальни коталонаш чІоагІьяра керда перспективаш хьайнилла хилар. Хьахиннай Французски общество реальни прогресса паьккъагІа хувцара йола торонаш. Цхьабакъда, из болъонца чакхдаккхара тІатеІІа кьовсам лоаттабе беза халкъаша.

Съезде белгалдаьккхар кердача хьалашка ВКТ діахо а къахьегамхой хьашташ лорадеш хургхилар, аьрдехьарча шийй правительство бехкхокхаме а ший доламе а йолаш юсаш хилар.

Съезда балха юкъе йоккха моттиг діалаьцар профсоюзни объединене беча дуьнен халкъашта юкъерча балхо. Тхо, аьлар ВКТ секретара П. Жансуса, массехана а хургда Французски болхлой класса интернационалистически традицешта тешаме долаш. Оахь кьовсам лоаттабу Франце арахьара политика машарен дерригача халкъашта мутІахьн хиларен политика хилийтар бахьан долаш, ихераме дола терлаш Іоаделга соцадайтара новкъостал дара тІехьа.

ТІЕМА ЛЕРАШКА ГІОЛЛА

Фолклендски (Мальвински) гІаЙренаш тІа йоккхий тошаш ца лелхаш сайнай, сатиина я. Амма аьтта бийтеш цу тайпарчу аренелаги тІе мишар? Эттабац, из дуьнен доагІаш а дац. Аргентина рояьл йола даьа ца цо ший доаллаьла доарІаш йола территорн гІошна пиьаьа британски домо діачаьрца.

Лондонах аьлча, из доІаььа а ше низ болаш хиларах діахьоьхарах. Ихьоьхьа а комитета членаш, халкъа тІехьожамхой, къонначар дика хьехамчаш.

Социалистически яхье шоашкара дика хьокхамаш гойташ къахьегаш хьабогІа фабрикатан цеха упаковщикаш Коурнукаев Сапу, Адаева Залиа, Косумова Пльтіамат, стерилизаторан Теплоева Аймат, Хукушов Лоиіаьла, кхыбараш.

Завода цехашна, бригадашка, сменашка дика віаштІехьъльлихай социалистически яхь.

Укх шера план 22 миллионн пхи біаь элари условни банна йолча консервщикаша декхараш тІаийцад планал совгІа цхьа біаь элар условни банна арахоца. Консервашц арахецара шера план 28 декабреш продукци маьхала яккхара план 7-ча полбреш кхочашъе деихараш тІаийцад цар. Пачхахьалихеш планах 2 миллионн ялх біаь элари сома продукци маьхала яккха еза яле, завода коллективо цу чакхдаллалехьа планал совгІа 200 элар сома продукци маьхала яккха дош деннад. Иштта цо лаьрхІад 28 элар киловаттсахьата электроэнерги, 80 тонн условни доагор, 2 элар сома бийдал кхоо. иштта кхыдола гІулакхаш кхоачашде.

Хіара бетта социалистически яхьа итогаш ю цехий, бригадай коллективашка. Цига гучадоал даьха толамаш, нийсдена кхоачамбоацараш. План кхоачаш ца еш йиса цех, бригада, смена завода радио чугІолла діанхайкаю, массанена діаховргдолаш, дуьн тІехьа тІаВоагІча хана нийсденна кхоачамбоацараш ца хилийтара доррига нилаш даргІаІаьха къахьета деанлга, балха дисциплина массо йолча коллективашка лоиха ловаттас сэнлга.

Діадахача шерашка шоай балха тІа хинна кхочамбоацараш кхы ца хилийтара консервщикаша укх шера дуьна балхаш даьд кердача сезона нийчлуш. Капитальни ремонт яьй цехашна, кхьаьна йолча участнашта реконструкци яьй.

Бацдаараш сомн чакхбаниъча хана кхочамболлаш хий хилийтара йола артезиански скважинаш дика тоаьй.

Цхьанца кхочамбоацараш хилар бахьан долаш цхьайтталагіча пятилетка хьалхарча шера пачхахьалихеш план кхочашъе віаштІехьдаланзар коллективе. Цхьа миллион совгІа условни банна консервашц діаяланзар. Укх шера уж тайпара кхочамбоацараш ца хилийтара бокхха теркам тІабохийташ дика къахьегаш діаболаьйй цар кердА сезон.

Болхамашка кхеду бацдаараш сомн цхий ханнахьа чакхдахаро йола лини, моша горох чакхйоахаш йола лини дина кийчъяь болх беш я. Горох чанхйоахача лине мощность я шера кхо миллион совгІа условни банна арахецаш.

Консервни цеха латт сахьата массехк тонн нарсаш чакхйоахаш йоля лини. Діахо кхы а балхаш де лерхІ лар шоай завод шерьяра, цун мощность лакхьяра. Цу гІулакха доккха тІо деньга завода коллективана СССР Кхачан программа толаме кхочашъяра тІехьа, производева эффективности продукце динаи лаьхьяра. Дика реконструкци яьй сех коанихача цеха а. Цо амтгув хулийтаргба укх шера хьалха діанчача шерашкартул дукхагІа а дикагІа а сомий продукци арахеца а из пачхьалихенга йохка а.

Социалистически яхье хьалхара моттиг яккха гІерт хіара цеха коллективе. Смена чакхъьлиначул тІехьагІа по баьча балха итогаш заводерча радио чугІолла діайовийт. «Молния» яха листок кист-кистА арахеп. цу тІа белгалбоах доккхий толамаш даьхараш. Хьалхара моттиг яьккхача сменана карара-кара тела Цієе вымпели ахчан прехин ду. Цу гІулакхо болхлой балхацара белам совболкх. хіара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хилийта гІерт, продукци ланха дикал йолаш арахеца хьоа уж.

Кастта бахархошка діакхоачаргІа Самашкинский консервни завода коллективе арахеца йолаеь кердА продукци — моша горошек. Цул тІехьагІа діаболалургба парсаш, помидораш яша йохкара а сок яккхара а болх.

О. ШАДИЕВ.

Релактор Т. А. ТЕБОЕВ.

«Арлекин» — московски керда театр

Москве хьахиннай керда профессиональни сценически коллектив — музыкально-драматически театр — «Арлекин» яха ансамбль. Из хьахиннай Мелконян Сергей, ціи хеза йолча армянски трагина Паиаэли Ваграмв ученик нерте латтача самодеятельни студех. Тхьаь итт саг чувоагІаш йола из коллектив артисташ артисташ боацараш лхаш скъалуш яц: таханн роль ловзаю Іа, кхоана освеститель хул, сцена болхло хул...

«Арлекина» репертуаре — итальянски комедс стилагІа музыкальни представлени Ф. Лотару «Королю — Арлекину» яхачох йола «Шут на троне» (ала доагІа, цигара хьайоагІаш я театра ціи), «Альпийски баллада» (В. Быкова повеста тІара), «Франсуа Вийон», (гениальни поэта трагедех дувцаш йолча П. Антокольске цу тайпара ціи йолча поэма тІара), хіаьта иштта цхьан актах йолча пьесай сайре а. Аранкхо нийчъеш я А. Н. Островске «Доходное место» яха кердача редакцеГІа йола комеди.

Ший чуоаоацмга диллача «Арлекина» творчество синтетически я ала мегаргІолаш я. хіаьта, хетаргахьа, цун кхыча театрашцара керттера, принципиальни башхало а цунах латт. Режиссерски музыкальни образовани йолаш. Ереване изобразительни искусствай школа чакхъьяьккхх вола Мелконян Сергей сценически произведене тІа искусствай дуьнха тайпан органически віаштІехоа гІерташ ва.

Театра спектаклашка музыка кхьаьстта моттиг діаловцаш я: ший тайпара сценически действие фон хьюю цо, персонажашта ший тайпара хиранТеристикаш ду. Дойстви ше а хьюю режиссера музыкальни драматург зайконегІа. Спектакланн йолча хана рок-группа выступлени хул, музыка спектакле даькъа лоацараша шоа яьлю.

«Арлекине» актер кар дина хоший хила веза пластина а хореографи а, вокальни поэтически способносташ йолаш а хила веза. Цу тайпара «синтетически» актераш хьаьяхеоу театрерча студе, пластика, сценически къамаьла, актерски говзала, театра историн теорен занятеш а еш.

Къоца дале а «Арлекина» чІоагІІа діадайлаш: уьхаза еррига спектакльаш аннаш йолаш чакхьюьл. Дика оцаш болча зрителашта хетар, масала, укх тайпара да Ленинан премо лауреат СССР хьаьсьа артист Ульянов Михаил «Сона хоІа хеч цу театро лехар, иий ниьа дика гІерташ ва хьарх».

Советьонов Союзе СССР дегтина-космонавта цу театра искусствах ваття аьннад «Сона хетачох. аггара керттера дар цала дика дер ломо дер да — ца деш да дитера тера а кинематограф а, из ваття а театра искусство а. Сона хет цу дукъе «Арлекина» дуьнха де ихийбеч ойлаш.

Николай КАРАПОН, АПН корреспондент.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 4 йолча Грозненски юкъерча профессионально-техническеи училище 1982—1983 дешара шера дешархой деша діачуэцилга діехойт

Укх профессеех:

1. **Мехндаьтеш газа йоккхача скважинашта эксплуатационни разведочнив бурув тохача бурильщика гІонча, электросварщика болх бе а ховргдолаш.**
Деша ха — 1—3 шу.
2. **Буровойшта гІулакх деш вола электромонтер.**
Деша ха — 3 шу.
3. **Электрогазосварщик.**
Деша ха — 3 шу.
4. **Слесарь-авторемонтник.**
Деша ха — 1—3 шу.
5. **Химическа анализа лаборант (мехкарий).**
Деша ха — 3 шу.

Училище деша діаэ 8—10 класс чакхъьяьккха кагий нахи мехкарийн, эскарера пІабаьтка біухой.

Училище кийтъю «Грознефть» объединенена кадраш. Деша багІача хана дешархой ІалашбУ мах боацаш обмундированеца, кхачанца, учебникашца, общежитеца. Производственни практика йолча хана дешархошта шоай специальностаГІа доагІача юкъарча алапех 33—50 процент ахча кара діател. Училище деша багІаш ньккха ха къахьегама стажаца діаловрхІ.

Училяша кхо курс чакхъьяьккха а йистебовлаш діалуш йола экзаменаш толаме діаеннаа болча кагІрхошта юкъера образовани яккхарах долен профессегІа разряд енна долен диплом діалу.

Занятеш діайолалу 1982 шера 1 сентябре.

Хьамсара доттагІийІ Тха училище деша дувзаІ

Из чакхъьяьккхачул тІехьагІа оашош хержача специальностаГІа йоккха говзал йола болхлой хургда шоах, хіаьта юкъера образовани а хургъя шун.

Училища адрес: г. Грозный, Октябрьски район, 12 участок, автобусаш № 13, 24, 25, трамвай № 5, «12 участок» яхача уж сопача кхаччалца.

ТЕЛЕВИДЕНИ

22 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаз».
8.45 — Футболах йола дуьнен чемпионат. Франце віаштІехьа команда — Кувейта віаштІехьа команда. 2-гІа тайм. Испанера передача.
9.35 — «Селадаг» яхача бераша йолча телевизионни художественни фильма премьера. (Венгри).
10.35 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — Документальни фильмий программа.
15.40 — Фильм — бераша. «Семинарах». 2-гІа серн.
16.45 — СССР Хьалха хьехархочо Н. С. Борисовах дола документальни фильм.
17.20 — Н. Страницкий. «Жаворонок» яхача балетаца музыка.
19.15 — «Хаза ваханн».
19.45 — «Тахан дуьнен тІа».
20.00 — Мехка яхьаьн. Белорусски ССР доаькъараш кийчъяьн.
20.15 — Футболах йола дуьнен чемпионат. Перу віаштІехьа команда — Польша віаштІехьа команда. Испанера трансляци.
21.00 — «Хаз».
21.35 — «Жаьнера дуьнена хьеш».
22.15 — «Тахан дуьнен тІа».
22.00 — Футболах йола дуьнен чемпионат. СССР віаштІехьа команда — Шотландие віаштІехьа команда. Испанера трансляци.

II ПРОГРАММА

8.00 — ГІайранера гимнастика.
8.10 — «Майтоцо» яхача телевизионни фильма премьера.
9.10 — Документальни фильмий программа.
10.00 — Поэзи. Мирзо Турсун-Заде.
10.45 — «Серафимий гІайрех. Телевизионна художественни фильм.
12.00 — Французски мотт.
12.10 — «Тахан хьаьнгІ». Казахстанна поэзерий гІулакхаш дехкарийн.
13.00 — «Шедра, дай молодЬ».
13.10 — Советски композиторашна произведеташ віаштІехьа СССР хьаьн дийсстаьнг. Концерт.
14.10 — «Советска Союз» віаштІехьа дийсстаьнг. Концерт.
14.40 — Мелодии инструментальнаш.
15.00 — А. С. Пушкина «Ханнаьн».
17.00 — «Кердадараш».
17.20 — «Цай чухьа Л. Н. Толстоан віаштІехьа Нохч-ГІалгІай Нахчаьлаьнен университетах.
18.00 — Концерташ.
18.05 — «Нохч - ГІалгІайн гІоаьнг».
18.25 — «Хьалха хьоаьнан (нохчий мотт).
18.00 — «Дуьнен хьалхашта юкъера спорторех» (ГІалгІай мотт).
18.15 — «Мартийн прелесташ». Іаьмаш — популярни фильм.
19.25 — ЦІаккха а лицедургдоацаш.
20.00 — «Бийса даьхьала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Нахна бера ха». Художественни фильм.

23 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаз».
8.45 — Спортивни программа. Футболах йола дуьнен чемпионат. СССР віаштІехьа команда — Шотландие віаштІехьа команда.
10.20 — Перу віаштІехьа команда — Польша віаштІехьа команда. 2-гІа тайм. Испанера передача.
11.10 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — Документальни фильмий программа.
15.35 — П. И. Чайковскеан віаштІехьа VII-ча дуьнен хьалхашта шахмаьтча конкурсе.
16.35 — «Шахматни школа».
18.25 — «Мичад шо, турмачашо».
17.10 — Футболах йола дуьнен чемпионат. Бельгие віаштІехьа команда — Венгре віаштІехьа команда. Испанера передача.
18.45 — «Тахан дуьнен тІа».
19.05 — «Іаьмаш вахара».
19.35 — «Опасный возраст», яха телевизионни художественни фильм.
21.00 — «Хаз».
21.35 — Футболан обозрене.
22.05 — П. И. Чайковскеан віаштІехьа VII-ча Дуьнен хьалхашта шахмаьтча конкурсе.
22.45 — «Тахан дуьнен тІа».
23.00 — Футболах йола дуьнен чемпионат. Бразили віаштІехьа команда — Кердача Зеландие віаштІехьа команда. Испанера, трансляци.

II ПРОГРАММА

8.00 — ГІайранера гимнастика.
8.10 — Телевизионни документальни фильм.
8.50 — «Нахна бера ха». Художественни фильм.
10.10 — Мотт.
10.30 — Музыкальнаш фильмий программа.
11.15 — «Тахан хьаьнгІ хьаьнгІ».
11.45 — Телевизионни серия «Іа ягаьнг хьаьна «Іа Іаьдал Абдул-Вахьабах, ше йолаьна ваьрзо хьаьна хьаьнгІаьнгаьнг».
13.00 — «Шаьнна сурдаьчаьнгІ».
13.30 — Документальни фильмий программа.
14.10 — «Ф. Кавсин. Хьоалаьна оагІонаьнг».
14.30 — «Іа ваьлаьнгаьна хьаьнгІаьн. Фильм-концерт.
15.50 — «Кердадараш».
17.30 — КПСС ЦК майеш (1982 шера) Пленума решенеш ладаьлаьнгІ «Іаьнгаьнгаьнг